

**“Kırmızı Pazartesi”nin Büyülü Gerçekçilik Temelli
Psikanalitik Eleştirisi**

Psychoanalytic Criticism Of “A Chronicle Of A Death Foretold”

Based On Magical Realism

Extended Abstract

Fahriye ÇAKIR¹

Rıfat GÜNDAY²

In this study, the relationship between the literature and psychoanalysis will be viewed through the Colombian writer Gabriel Garcia Marquez’s Nobel Prize-winning work “A Chronicle of A Death Foretold”. Answers of the questions, such as to what extent unconscious mind interferes to conscious life and what its role is in individual’s conscious world, will be searched. In magical realism, having the aim of the opening the doors of subconscious, real with unreal and ordinary with extraordinary are together without creating any confusion. In dream, Sigmund Freud describes as the most important gateway to psychoanalysis, the boundaries between ordinary and extraordinary disappear; intertwined consciousness and subconscious present a fantastic reality together. Magical realism is a reflection of imaginative function in Literature and it is fed from the sciences related to human beings and society such as social anthropology, philosophy, psychology. Thanks to these theoretical foundations magic realistic works can have an imaginative, religious, mythical fiction enriched with images that will provide the readers’ subconscious to stimulate. The work, subject of this study, will be discussed under the titles of mass psychology, racial subconscious, instinct, loss of object, dreams and images and in the framework of Magical Realistic Movement; a psychoanalytic assessment of the work will be made in terms of the writer, reader, content and form.

¹ Okt, Mersin Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, fahriyecakir@yahoo.fr

² Prof. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, rgunday@omu.edu.tr

Bu makale iThenticate programı ile taranmıştır.

Makale Gönderim Tarihi: 20/12/2016- Kabul Tarihi: 22/02/2017

Art and science are complementary. In the art mind is under the management of soul; in the science soul accepts the sovereignty of mind but in both of them soul and mind are together inescapably. The art comments the world with the desire of seeing more of the world itself; the science aims to resolve the problems in it to make the world livable. Therefore, both of them are dependent on the partnership of mind and soul. This partnership is most intensely felt in the psychoanalysis and the literature among the branches of art and science. Psychoanalysis –science of soul- is an important method which opens the doors of subconscious for us in addition to being a science related to treatment of mental and psychological disorders. Literature is an art branch in which spiritual dilemmas are found out by means of the mind and have a saving effect from these difficulties. Literature- trying to interpret human nature arises at the limits of the unconscious. Literature is an art form that offers important information to psychoanalysis; psychoanalysis is a scientific discipline that provides theoretical bases for literature. We can say that this mutual relationship is most intensely felt in magical realism which gives importance to dream and unconscious. Magical realism is a literary movement that is cultivated by the cultural, religious variety, mythic atmosphere and racial unconscious of the Latin American lands. In spite of being confused with surrealism and fantasy literature, magical realism is more different than them –than surrealism with its realistic side and than fantasy literature because of placing the unreal facts naturally into the realism.

In the works of Magical Realism Movement images are used intensely in order to stimulate unconscious; a semi-mythical and semi-religious construction is created. The form and content of the magical realistic work is presented in an imaginary form. The dream, having a large place in psychoanalytic studies, is a sleep period in which unconscious is activated; the mind perceives pent-up emotions and thoughts through visual and auditory images. From this point of view, it can be understood that why magical realism gives importance to the imaginary form and dream. Magical realism, in which the reader's unconscious is stimulated through intense images, blends the consciousness and unconsciousness like in dream; presents the opportunity of a large movement- given to unconsciousness by the dream-through images and symbols. The magical realistic work creates a distance between author and reader similar to the distance, which is both very near and very far away, between the consciousness and unconsciousness. The author must transmit his work to his readers without his own comment, he also can not interfere with the reader's thoughts about

the work and perception of the message in it by the reader. This situation of the author resembles to the desperation of consciousness during the dream; it is aware of the events, even the events in the future, but can not hinder or change the direction of the events. In short, it can be said that unconscious, magical realism and a dream are similar edges that make up an equilateral triangle.

“A Chronicle of A Death Foretold” which, has almost all characteristics of magical realism and starts with the dream, offers important clues about both individual and racial consciousness and unconsciousness. The fact that the two basic instincts, (the love and destroying instinct) which direct the individual, dominate the entire of the work shows us another important clue that literature and psychoanalysis can meet in many common points. This work, in which mass psychology and individual psychology are partly in the forefront, is a story of a murder that everyone knows is going to be committed but does nothing to prevent it, even the murderers desire it to be hindered. Marquez tells a murder in his work that was committed many years ago and shows the irresistible power of destiny. We can say that the author wrote this unique work in order to pay his debt to the destiny that runs the day hero of the work is killed, to the unconscious having desire to rebel to the silent mass and to the upper benevolence questioning the possibility of being innocent of the victim. Gabriel Garcia Marquez presents us that psychoanalysis and literature can meet in a common point. The work exhibits almost all the qualities required by the magical realism movement and makes feel us the value that it has given to the scientific views of names such as Freud, Jung. It contains a lot of data for psychoanalytic evaluation; In this respect, the evaluation is not limited to only the author, the reader or an area containing only the content or form; it can get a wide range of coverage consisting of all.

Key Words: Magical Realism, Psychoanalysis, Subconscious, Literature

“Kırmızı Pazartesi”nin Büyülü Gerçekçilik Temelli

Psikanalitik Eleştirisi

Öz

Bu çalışmada Kolombiyalı yazar Gabriel García Márquez’in nobel ödüllü eseri *Kırmızı Pazartesi* aracılığıyla edebiyat ve psikanaliz ilişkisi irdelenecektir. Bilinçdışının bilinçli sürdürdüğümüz yaşama ne derece müdahale ettiği ve bireyin bilinç dünyasında nasıl bir rol oynadığı

sorularına yanıtlar aranacaktır. Bilinçdışının kapılarını aralama amacındaki büyüü gerçekçilikte gerçek ve gerçektışı, sıradanla sıra dışı hiçbir şaşkınlık yaratmadan bir arada yer alır. Sigmund Freud'un psikanalize açılan en önemli kapı olarak tanımladığı düşte ise; olağan ve olağandışı arasındaki sınırlar kalkar; bilinç ve bilinçdışı iç içe geçip fantastik bir gerçeklik sunar. Büyüü gerçekçilik düşsel işlevin edebiyattaki yansımasıdır ve sosyal antropoloji, felsefe, psikoloji gibi insana ve topluma dair bilimlerden beslenmektedir. Bu kuramsal temeller sayesinde büyüü gerçekçi eserler okurun bilinçdışının uyarılmasını sağlayacak imgelerle zenginleştirilmiş, düşsü, dinsel ve mitsel bir kurguya sahip olabilmektedir. Çalışmaya konu olan eser kitle psikolojisi, ırksal bilinçdışı, içgüdüler, nesne yitimi, düşler ve imgeler başlıkları altında, büyüü gerçekçi akım çerçevesinde ele alınacak; yazar, okur, içerik ve biçim açısından psikanalitik değerlendirmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Büyüü Gerçekçilik, Psikanaliz, Bilinçdışı, Edebiyat

Giriş

Sanat bir toplumun ruhsal yansımasıdır, daha doğru ifadeyle sanat, toplum psikolojisinin birey psikolojisiyle harmanlandığı bir alandır. Sanatın psikolojik boyutu onu kültürel faktörlere açık hale getirmektedir ve kültürden kültüre değişiklik göstermesine neden olmaktadır; fakat düşünce temelli bilim için topluma görelilik söz konusu değildir, evrensel, objektif gerçekler hareket noktasını oluşturmaktadır. Sanatın anlam çerçevesi öznel; nitekim inceleme nesnesi de özeldir. Sanatın öznelliğine karşın bilim ise varlık sebebini nesnellığe dayandırmaktadır. Özetle sanat, toplumun zihinsel işleyişini, insani gereksinimler doğrultusunda dünyayı anlamlandırma ve biçimlendirme çabalarını yansıtmaktadır.

İnsan, beynin ve kalbin ortak hüküm sürdüğü sosyal bir organizmadır. Dünyayı gözlemlediğimizde ise; akıl ve duygunun şekillendirdiği ortak bir yaşam alanı olduğunu fark ederiz. Akılın bilimle; duygunun sanatla ilişkilendirilmesi eğilimine karşın çağdaş kuramcılar, insanın, akıl ve duygunun birleşiminden oluştuğunu sıkça dile getirmektedirler. (Dikmen, 2012: 138) Bilim ve sanat insan için yine insan tarafından üretilmektedir. Her ikisinin üretiminde de farklı ölçülerde olmakla birlikte duygu ve akıl yer almaktadır. Bu iki disiplinin varlık sebebi, ortak öznelere olan insanın gereksinim, haz beklentisi ve merak duygusunu doyurma amacıyla nesneye yönelmeleridir. Ayrım noktaları ise; bilimin inceleme ve sanatın yorumlama olarak ele aldığı nesnelere doğasında

aranmalıdır. Gerçekleştirilip ortaya çıkarılmış bir nesne söz konusuysa, bu süreci şekillendiren kurallar ve teknik düzenleme sanat olarak adlandırılabilir. Nesnenin sadece belli açılardan incelenmesi söz konusuysa; inceleme nesnesine dair gözlemlerin toplanıp düzenlenme süreci bilim olarak ifade edilebilir. Genel amaçlar noktasında da sanat ve bilimin ayrıldığı gözlemlenmektedir. Sanat doğayı yorumlamak isterken; bilim doğaya hükmetmek arzusunda (Diderot&D'Alembert, 2005: 255).

Sanatta zihin, ruhun yönetimine girer, bilimde ise; ruh zihnin hükümranlığını kabullenir; fakat her ikisinde de zihin ve ruh birlikteliği kaçınılmazdır. Sanat dünyayı, dünyanın kendisinden daha fazlasını görebilmek arzusuyla yorumlar; bilim dünyayı yaşanabilir kılmak için yine kendi içinde çözümlenmek hedefindedir. Bu nedenle her ikisi de zihin ve ruhun ortaklığına muhtaçtır. Psikanaliz ve edebiyat, bilim ve sanat dalları arasından bu birlikteliği en çok hissettirenlerdendir. Ruh bilimi olan psikanaliz, zihinsel ve ruhsal hastalıkların sağaltımına ilişkin bir bilim dalı olmasının yanı sıra bizlere bilinçdışının kapılarını açan önemli bir yöntemdir. Edebiyat, ruhsal açmazların zihin vasıtasıyla gün ışığına çıkarıldığı ve bu zorlanımlardan kurtarıcı etkiye sahip olan bir sanat dalıdır. İnsan doğasını yorumlamaya çalışan edebiyat bilinçdışının sınırlarında doğar, bu yönüyle psikanalize önemli veriler sunmaktadır.

1. Büyülü Gerçekçilik ve Bilinçdışı

Psikanalizin kurucusu Avusturyalı ünlü nörolog ve psikanalist Sigmund Freud'a göre yaratıcılık bilinçdışından sızan uyarımlar bütünüdür. Eserini yaratıcılığı ölçüsünde başarıya taşıyan sanatçı ise; nevrozlu bir kişilik yapısında, bilinçdışı arzular ve dürtüleri yoğunudur. Sanatçı gerçeklik dünyasında varlık bulamayacak arzu doyumunu eserine taşır ve oradaki kurgusal dünyada bilinçdışının taleplerini gerçekleştirerek haz duygusunu tadar (Alper, 2008: 17). Sanat eseri, yaratıcı etkinlik ürünüdür; nevroza yakın yaratıcısının bilinçdışı arzularıyla beslenen hayali gerçekliğinin temsilidir.

Bilinçdışı, bilinci çevreleyen görünmez bir duvardır. Bilincin altında ya da ötesinde yer almaz, tam ortasında olup bilinçle somutluk kazanır. Bilinç var olduğu sürece bilinçdışının varlığından söz edilebilir. Bilincin kıyılarına tutunarak bireyin günlük yaşam içerisindeki bütün söz ve davranışlarına; duygu ve düşüncelerine hatta gece/gündüz düşlerine yön verir. Sanat eseri, bilinç ve bilinçdışı arasındaki bu mücadeleyi bilinçdışı kazandığı anlarda ortaya çıkmaktadır. İhtiyacı olan imgelem gücünü bilinçdışından alan sanatçı imgelerle düşünür ve bu durum onun bilinçdışına boyun eğen öznel üretimler yapmasını sağlar. Bu üretim

esnasında bilinç, bilinçdışının yoğun müdahalesiyle bulanıklaşır ve bu sayede sanatçı bilinçdışını daha iyi duyumsamaya başlar. İmgesel düşünme sanatçmayı bilinçdışına yaklaştırır (Freud, 2013: 43). Sanat eserinin gerçek yaratıcısı kabul edebileceğimiz bilinçdışı, imgelere bürünen egemenliğini birçok sanat dalında olduğu gibi edebiyatta da hissettirmektedir. İmgelerin metafiziksel bir yapı kazandırdığı büyümlü gerçekçilik anlayışı ile edebiyat yapıtlarında sıkça karşılaşılmaktadır. Söz konusu yapıtlarda bilinçdışının bu hâkimiyeti yoğun bir şekilde gözlemlenmektedir.

Büyümlü gerçekçilik gerçek ve fantastik olanın yan yana gelip ortak kurgu oluşturduğu düşsel bir gerçekliğin sergilendiği edebiyat anlayışını temsil etmektedir. Büyümlü gerçekçilik akımı gelişimini, özellikle Latin Amerikan Edebiyatına borçludur. Bu durum tesadüfi olmayıp, nitekim bu kültürel coğrafya, düşlem ve gerçekliğin, olağan ve olağandışının birlikteliğini destekleyen bir atmosfere sahiptir. Günter Grass, Gabriel Garcia Marquez, Jorge Luis Borge, Alejo Carpentier gibi isimler söz konusu akımın özelliklerini yansıtan önemli eserler vermişlerdir (Yivli, 2013: 1542).

Okurun bilinçdışını harekete geçirecek yoğunlukta imgelerin kullanıldığı büyümlü gerçekçilik, bilinç ve bilinçdışını tıpkı düşte olduğu gibi harmanlar ve yine bilinçdışına düşün sunduğu geniş hareket imkânını imgeler ve semboller aracılığıyla benzer oranlarda sunar. Büyümlü gerçekçi eser, bilinç ve bilinçdışı arasındaki hem çok yakın hem de çok uzak olan mesafeyi benzer şekilde okur ve yazar arasında oluşturur. Yazar eserine yorum katmadan okuruna iletmek zorundadır. Onun esere ilişkin izlenimine ve eserdeki iletiyi algılayışına müdahale edemez. Yazarın bu durumu bilincin düş esnasında yaşadığı çaresizliğe benzemektedir; olanı dahası olacak olanı görür fakat engelleyemez ya da olayın yönünü değiştiremez. Kısacası, bilinçdışı, büyümlü gerçekçilik ve düş eşkenar bir üçgeni oluşturan benzer kenarlardır denilebilir.

2. Kırmızı Pazartesi ve Psikanalitik İnceleme

Her edebiyat eseri görünür/yüzey metnin yanı sıra eserin bilinçdışını oluşturan bir veya daha fazla sayıda alt metin içermektedir. Birey açısından değerlendirildiğinde doyurulmamış arzuların varlığını örtük bir şekilde sürdürdüğü yer olan bilinçdışı, edebiyat metni açısından ise; yazarın sustuğu noktalardır, susarak söylemeye çalıştıklarıdır. Eserin bilinçdışı yazarın yüzeydeki suskunluğudur. Edebiyat eserinin psikanalitik açıdan incelenmesi eserin bilinçdışına ulaşmak adına gerçekleştirilen bir eylemdir ve eserin üretiliş şekline, yazarının psikolojik, sosyolojik biyografisine dair ipuçları elde etmeye imkân tanır. Yazar, okur, içerik ve

biçim odaklı olmak üzere dört farklı psikanalitik inceleme söz konusudur. Fakat sadece yazarı ya da içeriği önceleyen incelemeler dar kapsamlı kalabilir (Eagleton, 2004: 190, 218). Bu nedenle her bir unsurun belli oranlarda göz önünde bulundurulduğu bir inceleme yapmak daha sağlıklı sonuçlara ulaşılmasını mümkün kılabilir.

Psikanaliz ve edebiyat ilişkisinin, Gabriel Garcia Marquez'in Nobel ödüllü eseri "*Kırmızı Pazartesi*" aracılığıyla irdeleneceği bu çalışmada, bireysel psikolojinin yanı sıra kitle psikolojisine de değinilecektir. Ayrıca düşle başlayan ve büyülü gerçekçiliğin hemen hemen tüm özelliklerini taşıyan bu eser, hem bireysel hem de ırksal bilinç ve bilinçdışına dair önemli ipuçları sunmaktadır. Bireyi yönlendiren iki temel içgüdünün (sevi ve yok etme içgüdü) eserin tamamına hâkim olması edebiyat ve psikanalizin birçok yönden ortak paydada buluşabileceğinin bir diğer önemli ipucunu bizlere vermektedir. Yer yer kitle psikolojisi ve bireysel psikolojinin ön plana çıktığı bu eser, herkesin işleneceğini bildiği ama engellemek için hiçbir şey yapmadığı, oysa failerin dahi engellenmesini dilediği bir cinayetin öyküsüdür. Büyülü gerçekçiliğin usta kalemi eserdeki gizemin, okurların bilincine sirayet edip duygularında belirsizliğe dönüşmesini sağlar. Büyülü gerçekçiliğin kurallarına sadık kalan yazar, okurda şaşkınlık ve kararsızlık yaratır, rüyayı gerçeğe birleştirerek başlattığı eserini, son bir yorumu gerekli kılarak bitirir.

Kırmızı Pazartesi psikanalitik öğeler açısından oldukça zengin bir içeriğe sahiptir ve geniş kapsamlı inceleme yapmaya imkân tanıyacak özelliktedir. Bu nedenle eser hem karakterler ve içerik hem de yazar ve okur boyutuyla psikanalitik incelemeye tabi tutulacaktır. Fakat bu boyutlar için yapılarından dolayı bir arada değerlendirilecektir. İncelemede ırksal bilinçdışı ve kitle psikolojisi arasındaki organik bağ, içgüdü, nesne yitimi, imgeler ve bilinçdışı ilişkisi, vb. konulara eserden alınan örnekler çerçevesinde değinilecektir.

2.1. Kitle Psikolojisi ve İrksal Bilinçdışı

Bilinçdışı, bireyin kendisi ve hayata dair gerçek düşüncelerinin ve gerçekleşmemiş beklentilerinin, kontrol edilmesi gereken dürtülerinin gizlendiği gizemli bir yerdir. Bilinçdışı bireysel olduğu kadar toplumsal, ırksal özellikler de taşımaktadır. Birey, bir toplumun içinde kendi ırkının kodlarıyla var olmaktadır. Bu kodlar sadece biyolojik değil aynı zamanda psikolojik niteliktedir. Bireyin hayatının hemen her alanına etki eden

bireysel bilinçdışını kuşatan ırksal bir bilinçdışından söz etmek mümkündür.

Bireydeki bilinçli benlik algısı ırksal/kökensel bilinçdışı temelinde şekillenmektedir. Bireysel bilinç ve bilinçdışı farklılığı; ırksal/kökensel bilinç ve bilinçdışı ise; aynılığı ve/veya benzerliği yansıtmaktadır. Bireysel ruh farklıdır, fakat herkeste aynı olan ırksal bilinçdışının etkisi altındadır (Jung, 1982:50-51). İrksal bilinçdışı, bir ırkın psikolojik tarihidir. Aynı ırka ait bireyler aynı tarihi paylaşırlar ve tarihten hemen hemen aynı psikolojik izler toplarlar. Bu izler aynı ırktan gelenlerin psikolojik gen haritalarını benzer kılar ve böylece bireysel bilinçdışına nüfuz eden ırksal bir bilinçdışı vücut bulur. İrksal bilinçdışı hem birey hem de kitle psikolojisi üzerinde yadsınamayacak bir etkiye sahiptir. Birey psikolojisi açısından etkilerini, bireyin bilinçli benliğinden kopması, bireysel bilinçdışından ziyade ırksal bilinçdışının isteklerini doyurma gayesini gütmesi şeklinde kendini gösterir. Bireyin aklını terk edip olağan olmayan şekilde davranmasına sebep olan ırksal bilinçdışının izlerine *Kırmızı Pazartesi* adlı eserde rastlamak mümkün. Eserin ana temasını oluşturan namus cinayeti olgusu, Arap ırkının cinselliğe dair tutumunu, onu yasaklayıp bilinçdışında baskılayan eğiliminin bireydeki yansımalarını sembolize etmektedir. Pablo ve Pedro kardeşler ırksal bilinçdışının etkisiyle bilinçli benliklerinden sıyrılıp Santiagoyu öldürürler.

İrksal bilinçdışının kitle psikolojisini yönlendiren gizil bir gücü elinde bulundurduğu söylenebilir. Kitle psikolojisi, bir topluluğun ruhsal yaklaşması, fikri boyutta benzerleşmesi sonucunda ortaya çıkan kitleyi yönlendiren psikolojik durumları ifade etmektedir. Kitleyi oluşturan bireyler farklılıklarını yitirirler ve çoğunlukla daha önce hiç üzerinde fikir yürütmedikleri anlık olay ve durumların tesirine kapılırlar. Aynı ırktan gelenlerin eşit ölçüde taşıdığı ırksal bilinçdışı, kitledeki bireyleri homojenleştirir ve ortak bir bilinç doğurur. Bu bilinç, bilinçdışının boyunduruğu altındadır ve kitleye, kitlenin bütün duygu, eylem ve düşüncelerine sirayet eder. Bilinçdışıyla hareket eden kitlenin bir fikri kabullenebilmesi, onu savunabilmesi veya ona karşı çıkabilmesi için öncelikle o fikri, sonuçlarını hayalinde canlandırabilmesi ve söz konusu fikrin kitlenin bilinçdışında etki uyandırabilmesi gerekmektedir (Le Bon, 2014: 18, 20, 26, 27, 50). Bilinçdışını eyleyici konuma getiremeyen fikirler kitle tarafından tepkisizlikle karşılanır. Kitle psikolojisine örnek olay sunar nitelikteki eserde, kitle psikolojisinin özelliklerini, birdenbire Santiago'nun öldürüleceği haberinin yayılması ve bunun üzerine ortaya çıkan tablo çerçevesinde gözlemlemek mümkündür. İkizlerin Santiagoyu

öldüreceklerini ilan etmelerine rağmen hiç kimse Santiaoguyu uyaralmaz. Çünkü bu kadar güçlü bir rakip karşısında zayıf kalan ikizlerin onu öldürebileceğini hayal edemeyen kitle, bu fikri bilinçdışında sorgulamaz ve bilinçdışında en ufak bir kaygı dahi uyanmaz en nihayetinde kitle tepkisiz kalmayı tercih eder; nitekim bilinçdışı tepkisizliği yeğlemiştir.

Irksal bilinçdışının güçlü etkileri psikosomatik rahatsızlıklarda, ruhsal bozukluklarda da kendisini hissettirebilmektedir. Bazı ruhsal rahatsızlıklar kültüre özgüdür. Irkın psikolojik genlerine, psikolojik ve kültürel tarihine bağlıdır. Bu hastalıklar genellikle belli bir toplum, ırk ve belli bir kültürel coğrafya ile sınırlı kalmaktadır. Bölgesel, yöresel nitelikli bu ruhsal bozukluk grubu çeşitli hastalıkları barındırmaktadır. Bunlardan biri olan ve eserde kendisini gösteren rootwork hastalığı, Karayiplerde ve ABD'nin güneyinde yaşayan toplumlarda sık görülmektedir. Semptomlar arasında gastrointestinal şikayetler, halsizlik, kaygı, zehirlenme endişesi ve bazen de öldürülme korkusu yer almaktadır (Şenol, 2006: 312). Marquez, Kolombiya'da yaşanmış gerçek bir olaydan esinlenerek yazdığı eserinde, rootwork hastalığına yer vermiştir. Bu kültür temelli ruhsal bozukluğu ismini hiç anmadan ustaca eserine yerleştirmeyi başarmıştır. İkizlerden Pablo, Santiago'yu öldürüp cezaevine girdiklerinde şiddetli diyareden yakınmakta ve anksiyeteye yakalanmış bir halde Arapların kendisini zehirlediğini iddia etmektedir (Marquez, 2013:73).

2.2.İçgüdü

İçgüdü bilinçsiz davranış şeklidir ve bilinçdışının gereksinimlerini doyurma arzusuyla kendisini göstermektedir. İçgüdü ortaya çıkış gerekçesi göz önünde bulundurulursa sayıca oldukça çeşitlidir, fakat Freud bunların iki temel içgüdüye indirgenebileceğini ileri sürmektedir. Bunlardan birincisi sevi, diğeri ise yok etme içgüdüsüdür. Sevi içgüdüsü libidoyla eşdeğer bir terim olarak kabul edilmektedir. Sevi içgüdüsü hayatı giderek artan, büyüyen ünite üretimleriyle devam ettirmek hedefindedir. Yok etme içgüdüsü ise, tam aksine yıkıcılık eğilimindedir. Bu nedenle yok etme içgüdüsü, üniteleri yok etmek, üniteler aralarındaki bağları çözerek yaşamın devam ettirebilirliğini azaltmak amaçındadır ve ölüm içgüdüsü olarak da anılmaktadır (Freud, 2010: 79-81). Birbirinin tersi yönde hedefler belirleyen bu iki içgüdü bireyin hayatını devam ettirmesinde etkin konumdadır. Objeyi bazen var ederek, bazen geliştirerek ve bazen de yıkarak hayatını anlamlandırır.

Psikanalitik incelemeye oldukça elverişli olan eser gerek karakterleri gerekse içerik açısından irdelendiğinde her iki içgüdüye de rastlamak mümkündür. Özellikle yok etme içgüdü eserin başlığına “*Crónica de una muerte anunciada*” (Bilinen Bir Cinayetin Hikâyesi) kadar sirayet etmiş durumdadır. Okur eserin sadece başlığını görür görmez ölüm içgüdüünü, yok ediciliğin bilincine varır. Düğün gecesi, bekâret vurgusu, Santiago’nun cinsel hayatına dair göndermeler ve hizmetçisine karşı sergilediği tutum sevi içgüdüünün libidoyla özdeş yapısının eserde okuyucu tarafından duyumsanmasını sağlamaktadır. Okurun bilinç dışında libidinal uyarılara yol açmaktadır. Bir cinayet üzerine kurgulanmış eserde başkahraman pek çok açıdan sevi içgüdüünü sembolize ederken, ikizler yok etme içgüdüünü sembolize etmektedir.

Çeşitli sayıda içgüdüden bahsetmek mümkündür, fakat insanı planladığını yapmakta kararlı kılan bir içgüdü yoktur, içinde barındırdığı çelişkiler sayesinde hedefi doğrultusunda vazgeçmeden ilerleyebilir. Çelişkilerin temelleri oldukça farklıdır, bunların arasında, varoluşsal, sosyal, kültürel, psikolojik ve psiko-tarihsel durumlar vb sayılabilir. Bu noktada hem sosyokültürel, hem psikolojik temelli insancıl vicdan ve otoriter vicdan olguları karşımıza çıkar. İnsancıl vicdanın susamadığı durumlarda birey biyolojik, fizyolojik, ruhsal hastalıklara maruz kalabilir (Fromm, 2005: 54, 181-182). Bu ikisi arasındaki muhtemel uyumsuzluk ve bireyde doğurduğu çelişki bireyi içsel sorgulamadan uzaklaştırıp planladığı eylemi gerçekleştirmeye iter. İnsan doğasındaki çelişkilerin eylemler üzerindeki etkilerinin güzel bir örneğini eserden elde etmek olasıdır. Eserde ikizler hem Santiagoyu namuslarını temizlemek için öldürmek istiyorlar hem de birileri onları bundan alıkoysun diye ellerinden geleni yapıyorlar ve sonunda hedefleri olan kanlı eylemi gerçekleştirme planından vazgeçmiyorlar. İçlerindeki insancıl vicdan ve otoriter vicdanın mücadelesinin doğurduğu çelişki onlara cinayeti sonlandırma kararlılığını veriyor. Kültüre özgü otoriter vicdan namus uğruna işlenilecek cinayeti doğru bulurken insancıl vicdan bir insanı öldürmeyi reddediyor, fakat sonunda kazanan otoriter vicdan oluyor. Otoriter vicdanın karşısında güçsüz kalan insancıl vicdanın suçluluk duygusuna yenik düşüşü de eserde ikizlerden birinin cinayeti takip eden yıllar boyunca bağırsak problemi yaşamaması şeklinde kendisini gösterir. Santiago’nun bağırsaklarının parçalanıp dışarıya fırlaması, etrafa yayılan koku hepsi Pedro Vicario’nun bilinç dışında yer eder. Pedro’nun bilinç dışı insancıl vicdana borcun, bağırsak eylemi engellenerek ödenebileceği düşüncesini bilinç düzeyine gönderir ve insancıl vicdan psikolojik temelli fizyolojik bir hastalık olarak karşımıza çıkar.

2.3. Düşler

Düş, uyku esnasında bilincin zayıflaması ve bilinçdışının aktifleşmesi sonucunda oluşan görsel-işitsel imgeler bütünüdür. Düş, bilinçdışının hâkim güç olduğu ve genellikle derin uyku evresinde ortaya çıkan bir tür ruh onarma veya cezalandırma yöntemidir.

Arzu, dürtü ve kaygı gibi bilinçdışında bastırılmış duygu durumlarının yansımaları olabileceği gibi bilinçli gündüz yaşamının izlerini de taşıyabilir. Düşler bazen anı birikintileri ve bazen de algı ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır, fakat düşlerin en belirleyici özelliği algıların temsilinden oluşan öğeleridir. Düşler algıları kurgusal olarak bireye sunar. Düşte, düşü görenin o andaki psikolojik ve fizyolojik durumu imgesel boyuta bürünebilmektedir. Nitekim birey uykudayken içsel ve dışsal uyaranlara açıktır dolayısıyla düş bu uyaranlardan etkilenmektedir. Bu noktada düşlerin, bilinçdışının yoğun bir şekilde görsel imgeler aracılığıyla düşündüğü süreci kapsadığını söyleyebiliriz. Bireyin düşünmekten, anımsamaktan kaçındığı, korktuğu, arzuladığı her şeyi bilinçdışı görsel-işitsel imgelerin yanı sıra günlük hayatın diğer bütün duyumsama şekillerini işe koşarak bireye düşte hatırlatır ve böylece bilincin, bilinçdışından kaçmasını engeller (Freud: 2012). Düş, bireyin kendisiyle, algı dünyasıyla, bilinçdışıyla yüzleşmesini sağlar. Bu açıdan değerlendirildiğinde düşün bireye itiraf etme ve bilince yüklenen gizli ağırlıktan kurtulma şansı sunan bir etkisi olduğu ileri sürülebilir.

Düşler kaynağını çoğunlukla doyurulmamış arzulara borçludur, fakat bununla birlikte hoşnutsuzluk yaratan durumların, çözüme kavuşturulmamış sorunların, suçluluk duygusunun tetiklediği hazın ötesine düşen düşler de söz konusudur. Memnuniyetsizlik yaratan düşler, "ceza düşleri" şeklinde de adlandırılabilir. Yasaklı bir arzunun, gerçekleşmesi durumunda cezalandırılabilmesi bir isteğin bilinçdışına itilişi bu düşlerin çıkış noktasıdır. Ceza düşlerinin ana temasını oluşturan egoya dair yasaklı arzu, baskılanana karşı tepki geliştirir. Ceza düşleri, bir önceki günün izlerini taşır ama diğer düşlerde olduğu gibi rahatsızlık verecek öğelerden ziyade haz uyandıracak öğeleri barındırır. Özellikle düşün giriş kısmı haz verici niteliktedir. Düş, günün rahatsızlık veren düşüncelerinin, kaygılı bekleyişinin ürünüdür. Gündüz yaşamı temelli ve mantığa tam anlamıyla uygun bir kurgu oluşturan düşüncelerin uyku esnasında görünür kılınmasına aracılık eder. Gündüz yaşamında belirli sebeplerden ötürü dikkat edilmeyen, üzerinde durulmayan ya da uzaklaşmak istenilen

düşünceler zihinde gizil olarak işlemeye devam eder ve bu durum uyku evresi başlayana dek sürer. Bilinçli benliğin suçlanma, eleştirilme, özeleştirme yapma, suçluluk psikolojisi vb. kaygılardan kaçabilir fakat uyku esnasında bilinçdışı toplum ve öz benlikten kaçışı durdurur (Freud, 2010: 279-280, 310-311).

Biten gün ertesi güne dair kaygı, korku vb rahatsızlık verici bekleyişle tamamlanmış ve bu bekleyiş zihinsel boyutta etki uyandıramamışsa gerekli tepkiyi doğurma görevini ceza düşleri üstlenir. Ceza düşleri, ego temelli isteklerin doyurulması amacına hizmet eden girişin ardından bilinci bu yasaklı isteğin olumsuz sonuçları konusunda uyarıcı evreye geçer; düşün bu kısmı hoşnutsuzluk doğuracak öğeler barındırır ve söz artık üstbendedir. Bu noktada, çalışmaya konu olan eserden ceza düşlerini hazırlayan koşulları ve düşün işleyiş biçimini tam anlamıyla yansıtan bir örneğe yer vermek gerekliliği doğmaktadır. Eseri başlatan ve Santiago Nasar'ın masumiyetine olan inancın sarsılmasını sağlayan düşü ceza düşlerine güzel bir örnek teşkil etmektedir. Santiago öldürüleceği sabah rüyasında ulu incir ağaçlarından oluşan bir ormandan geçtiğini ve yağmur çiselemekte olduğunu görür, anlık bir mutluluk hisseder fakat uyandığında bu his yerini üstü başı kuş pislikleri içinde kaldığı hissine bırakır (Marquez, 2013: 11). Angela Vicario'nun düğününün olduğu gece görülen bu düş gündüz yaşamının rahatsızlık doğuran kaygılı bekleyişinin izlerini taşımaktadır. Düşün bir ormanda geçmesi ve bu ormanın incir ağaçlarıyla kaplı olması yasaklı isteğin yansımasıdır. Düşlerde orman vb gibi manzaralar kadın cinsel organını temsil etmekte (Freud, 2010: 97) ve İncil'de İsa'nın incir ağacını lanetlediği bir bölüm yer almaktadır³. Bu iki sembol birleştirildiğinde yasak bir cinsel ilişki yağmurun verdiği huzur bu ilişkiden duyulan hazı ve sonunda kuş pislikleri içinde kalışı ise; ceza düşününün asıl bölümünü oluşturmakta; toplum tarafından gelecek olan yargılamalar, suçlamalar ve olumsuz eleştirileri sembolize etmekte, Santiago'nun biten günü rahatsızlık yaratan kaygılı bir bekleyişle tamamladığını duyumsatmaktadır. Büyülü gerçekçilik yazardan, netlikten uzak olma, kendisini anlatının dışında tutarak gerçeğe müdahale etmemesini beklemektedir. Marquez, eseri ceza düşüyle başlatır fakat anlatı boyunca kullandığı imgelerle masum olduğuna dair okurun bilinçdışına uyarımlar gönderir böylece okur eseri bitirdiğinde acıma ve suçlama konusunda kararsız kalır. Okurun bilinçdışını harekete geçiren imgenin çağrışımı (masumiyet, suçluluk) okurun kararında belirleyici olacaktır.

³ <http://incil.info/kitap/Matta/21> Erişim Tarihi: 03.03.2016 Saat: 14:00

2.4. Nesne Yitimi

Birey/Özne yaratıcı ve yıkıcı itkinin (içgüdünün) yönlendirdiği paranoid-şizoid ve depresif konumlarda gezinmektedir. Öznenin nesne ile olan ilişkisi bu itkiler çerçevesinde gelişmektedir. Öznenin yok edici ya da onarıcı eylemi tercih edişi de yine bu doğrultuda gerçekleşmektedir.

Mélanie Klein, yaratıcı itkinin, paranoid-şizoid konumun aksine; nesnede iyi ve kötü yönlerin bir arada yer aldığı, nesnenin toplamında ve devamında bu durumun geçerli olduğunun anlaşıldığı depresif konumda ortaya çıktığını ve yitirilen nesnenin telafi edilmesi ihtiyacından doğduğunu ileri sürer. Nesnenin bu karakteristik özelliğinin kabulü, özneyi kendisindeki çelişkilerle yüzleştirir ve ruhunun iyi ve kötünün toplamından oluştuğunu anlamasını sağlar. Bu süreçten suçluluk duygusu doğar, bununla birlikte yıkıcılık düşüncesi hiçbir zaman kaybolmaz. Çünkü özne her daim bu düşüncenin saldırılarına maruz kalma ihtimalinden korkar. Suçluluk duygusuna eklenen bu korku öznedeki, nesneyi onarma isteğini uyandırır. Yaratıcı eylem, onarım işlemini tamamlamak için gerekli özel koşullardan biridir ve aynı zamanda nesne onarımı kavramı Klein'in kuramında yaratıcı işlevin temelini oluşturmaktadır. Suçluluk duygusundan kaynaklanan nesne onarımı sadist ve yıkıcı güdülere karşı koyan üstben tarafından yönetilmektedir. Yaratıcılık eylemi ve onarım eylemi yüceltmeden ziyade tepkisel oluşumlardır. Yaratıcı eylemin kökleri nesneyi onarma arzusundadır fakat bu arzunun temelinde öznenin kendini onarma amacı yatmaktadır (Chasseguet-Smirgel, 1971: 90-91).

Kırmızı Pazartesi hemen tüm karakterleri üzerinde psikanalitik değerlendirme yapılabilecek bir eserdir. Namus cinayetine sebep olan, düğün gecesi bakire olmadığı anlaşıldığında ağabeylerine suçlunun adını söyleyen fakat bunun nasıl olduğuna dair hiçbir detay vermeyen ve bu tutumuyla kuşku uyandıran Angela Vicario nesne yitimi açısından incelenebilir. Angela Vicario öznesi, toplumsal normlara uygun olmayan bir davranış sergilemiş ve evlenmeden bekâretini yitirmiştir. Angela'nın toplumsal normlara uygunluk sonucunda elde edilen saygınlığı yitirmesi onda suçluluk duygusunun doğmasına sebep olmuştur. Öznenin üstbeni suçluluk duygusundan kurtulmak amacıyla nesne onarımına başvurur bunu da herkesin hayran olacağı fiziki özelliklere sahip, kimsenin kolay kolay reddedemeyeceği, yakışıklı ve zengin birisinin, Santiago'nun, ilişki partneri olduğunu söyleyerek yapar (Marquez, 2013: 47). Toplumun buna ikna olması durumunda Angela nesne onarımını sağlamış olacaktır. Bu gaye

uğruna ömür boyu sessiz kalacaktır. Büyülü gerçekçiliğe sadık kalan yazar, Angela'nın doğruyu söyleyip söylemediğini eserde muamma olarak bırakır.

2.5. İmgelerin Bilinçdışı Çağrışımındaki Rolü

Büyülü Gerçekçilik akımı Latin Amerika topraklarında filizlenir ve Latin Amerika Edebiyatı'nın altın çağını yaşamasını sağlar. Gerçeküstücülük akımını reddetmeyen onu daha ileriye taşıyan Büyülü Gerçekçilik bilincin sınırlarını aşır bilinçdışına ulaşır ve gücünü ondan alır. Latin Amerika toplumunun *kültürel melezliği*, dinsel inanış çeşitliliği, bilinçli gündüz yaşamında dahi aktif olan toplumsal bilinçdışının bu topraklarda hüküm süren büyü, mitsel atmosfere katkısını, bu akıma uygun formda yazılmış eserlerde gözlemlemek mümkündür. Bilinçdışının kapılarını aralayan Büyülü Gerçekçilik, düş ve bilinçdışı alanında öne çıkan iki isim; Sigmund Freud ve Karl C. Jung'un bilimsel çalışmalarından beslenmiştir. İnsana ve topluma dair bilimlere başvurarak kendisine kuramsal zemin edinmiştir (Teker García, 2010: 36-57). Bu özelliği sayesinde yazarlara gerçekdışı ve gerçeği doğal bir şekilde harmanlayabilme imkânı vermektedir.

Gerçeğin büyü, mistik ve düşsel yolculuğu yazarın bilinçdışı arzularıyla başlar, okurun bilinçdışında son bulur. Yazarı, eserini kaleme almaya iten bilinçdışı arzularının metnin bilinçdışına yerleşmesi ve bu metinsel bilinçdışının okurun bilinçdışını çağrışimsal olarak uyarabilmesi imgeler aracılığıyla sağlanmaktadır. İmgelere, bilinçdışına ulaşmak üzere yoğun bir şekilde başvurulmuş büyü gerçekçi eserlerde olay dini ve mitolojik bir kurgu içerisinde sunulmaktadır. Nitekim bu akımın isminde yer alan "büyü" sıfatı mitlere ve bilinçdışında yer edinen dini inanışlara gönderme yapmaktadır (Rincón Cano, 2006:80'den akt. Teker García, 2010: 47).

Büyülü gerçekçi eserler için gerçek bir hazine niteliğinde olan Latin Amerika topraklarında yaşanmış gerçek bir öyküyü dini imgelerle söylence havasına bürüyen Márquez, eserinde yıllar önce işlenen ve kaderin karşı konulmaz gücünü gösteren bir cinayeti anlatmaktadır. Yazar bu eşsiz eserini, başkahramanın öldürüleceği gün işleyen kader ağına, sessiz kitleye başkaldırmak arzusunundaki bilinçdışına ve bu sessizliği yadırgayan, maktulün masum olma ihtimalini sorgulayan üst benine borcunu ödemek amacıyla yazmıştır, diyebiliriz. Eserde okurun bilinçdışının uyarılması ve metinsel bilinçdışını bilinç düzeyine taşıyabilmesi için yoğun bir şekilde dini imgelere başvurulmuştur. Bu imgelerin çizdiği genel tablo, İsa'nın çarmıha

gerilişî olayıdır. Bu dinsel mit formundaki tarihi olay sayesinde yazar, metin bilinçdışını evrensel boyuta taşımaktadır.

Büyülü gerçekçi eserlerin en önemli amaçlarından biri olan bilinçdışı kapılarını açma arzusu *Kırmızı Pazartesi*'nin hemen her cümlesinin içerisine ustaca yerleştirilen imgelerde kendisini hissettirmektedir. Cinayet esnasında, öncesinde ve otopsi boyunca okurun bilinçdışı, İsa'yı ve onun çarmıhta son bulan talihsizliğini çağrıştıracak imgelerle canlı tutulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla hiçbir şey tesadüfi tercihlere bırakılmamış, karakter isimleri, cinayetin işleniş şekli, otopsi yapılışı, madalyon imgesi ve diğerleri yazarın özel bir itina gösterdiği izlenimini uyandırmaktadır. Öncelikle karakter isimlerinden cinayeti işleyene Pedro ve Pablo Vicario; öldürülene ise Santiago Nasar adları uygun görülmüştür. Pedro (Petrus) İsa'nın 12 havarisinden birinin adıdır ve Pablo (Pavlus/Paul) ise; önceleri Hristiyanlık karşıtı hareketler sergilese de sonrasında İsa'nın öğretilerini yaymak için gezgin olur, Küçük Asya (Anadolu) havarisi ünvanını alır. En çok gezdiği ve öğretilerini yaydığı ülke Türkiye'dir⁴ ve eserde Santiago'nun Türk olduğu belirtilmektedir (Marquez, 2013: 102). Ayrıca Santiago'nun soyadı olan Nasar, Hz. İsa'nın doğum yeri Nâşira veya Naşrâne'nin nispet eki - i almış Naşrâni kelimesini çağrıştırmaktadır. Çünkü Santiago'nun babası Araptır ve kelime Arapça'nın müdahalesine maruz kalmış bir İspanyolca'nın ürünü olabilir.

Mitsel bir kurgu içerisinde sunulan cinayet sahnesine yerleştirilmiş olan imgeler yazarın bilinçdışında doyurulmayı bekleyen "Santiago masumdur bunu herkes bilsin" arzusunu okura duyumsatacak niteliktedir. Santiago ahşap bir kapının önünde bıçak darbeleriyle öldürülür. İlk darbeyi sağ elinin içine alması ve bıçağın avucunu delip geçmesi, sonrasında kapıya bıçak darbeleriyle mıhlanıp kalması ve Pedro'nun Santiago'nun ölümünü netleştirmek çabasıyla bıçağı kalbine saplamak istemesi (Marquez, 2013: 105), İsa'nın da aynı sebeple askerler tarafından göğsünün mızrakla deşildiği göz önünde bulundurulursa okurda Santiago'nun masumiyeti ve haksızlığa uğradığı hissini İsa'nın çarmıha geriliş hikâyesi çağrıştırlarak uyandırılmaya çalışıldığı kanaati pekiştirilmiş olur. İlk etapta üç kez öldürücü darbe almasına rağmen Santiago'nun vücudundan bir damla bile kan çıkmaz. Burada hem vücuttan kan çıkmaması hem de üç rakamı yine çarmıha gerilen masum İsa'yı hatırlatmaktadır. Bilindiği üzere Hristiyanlık kutsal üçlemeye (teslis) dayandırılmış bir inanç sistemidir üç rakamı bu

⁴ <http://www.ispartakulturturizm.gov.tr/TR,71232/st-paul-aziz-paulus.html> Erişim Tarihi: 17.02.2016 Saat: 15:00

açından ayrı bir öneme sahiptir. Yazar okurun bilinçdışında bırakmak istediği etkiyi daha da pekiştirmek için üç kelimesini aynı bölümde üç kez tekrarlıyor (Marquez, 2013: 104). Kanın çıktığı ilk darbe Pablo'dan gelir yani Hristiyanlık karşıtı hareketleriyle tanınan sonrasında hatasını anlayıp en candan savunucularından biri halini alan Saint Paul'ü temsil eden karakterden gelir. Cinayetten bir gece önce yemekli bir düğün organizasyonunun olması İsa'nın havarileriyle yediği son akşam yemeğini hatırlatırken otopsi esnasında Santiago'nun midyesinden 4 yaşındayken yuttuğu bakire Carmen madalyonunun çıkması, bakire Meryem'i anımsatmaktadır. Eserin son bölümünde Santiago'nun ölüm sahnesinde Wene halasının balık temizlemesi Aziz Petrus'un asıl mesleği olan balıkçılığa göndermede bulunmakta⁵, bu da yazarın, bütün dini imgeleri ustaca yerleştirip bu vahşi namus cinayetini, İsa olayıyla eşleştirmek adına büyük çaba sarf ettiğinin göstergesidir.

Yazar yıllar önce işlenmiş bu cinayetin aydınlığa kavuşmamış olmasından ve belki Santiago'nun hala birilerinin nazarında suçlu olmasından duyduğu rahatsızlığı dile getirmek arzusuna yenik düşmüştür diyebiliriz. Yazarı yazma etkinliğine sevk eden bilinçdışından bastırılmış olduğu duygularıdır ve bu nedenledir ki yazar bu duygularının eserde bir şekilde ortaya çıkmasını engelleyemez (Toyman, 2006: 6). Yazarın, İsa'nın çarmıha geriliş hikâyesini, okurun bilinçdışında canlandırma arzusu, Santiago için düzenlenen otopsi raporunda sağ avucundaki yarayı tanımlamak üzere "çarmıha gerilen İsa'nın yara izini andırıyordu" (Marquez, 2013: 69-70) benzetmesiyle gün yüzüne çıkmaktadır. Yazarın bilinçli müdahalesinin çaresiz kaldığı bu an okurun bilinçdışının berraklaşmasını sağlamak ve böylece yazarın bilinçdışı arzusunu doyuma ulaştırmaktadır.

Sonuç

Sanat ve bilimin içkin yapısının yansımaları psikanaliz ve edebiyat arasındaki ilişkide gözlemlemek mümkündür. Edebiyat, psikanaliz için önemli veriler sunan bir sanat dalıdır. Psikanaliz ise edebiyata kuramsal temeller sağlayan bilimsel bir disiplindir. Bu karşılıklı ilişkinin en yoğun hissedildiği edebi akım, bilinçdışı ve düşe verdiği önemle büyümlü gerçekçiliktir denebilir. Latin Amerika topraklarının kültürel, dinsel çeşitliği,

⁵ <http://tr.wikipedia.org/wiki/Petrus> Erişim Tarihi: 17.02.2016 Saat: 15:30

mitsel atmosferi ve irksal bilinçdışıyla yoğrulan bu edebi akım, sosyal ve beşeri bilimlerden beslenmektedir.

Büyülü gerçekçi akıma uygun şekilde yazılan eserlerde bilinçdışını harekete geçirebilmek için imgelere yoğunluk verilmekte, yarı mitsel yarı dini bir kurgu oluşturulmaktadır. Büyülü gerçekçi eserin biçim ve içeriği düşsel formda sunulmaktadır. Psikanalitik çalışmalarda geniş yer verilen düş; bilinçdışının aktifleştiği, baskılanmış duyguları, düşünceleri görsel ve işitsel imgeler aracılığıyla bilince duyumsattığı uyku evresidir. Bu açıdan değerlendirildiğinde büyüülü gerçekçiliğin düşsel forma ve düşe verdiği önemin gerekçesi anlaşılabilir.

Gabriel García Márquez, *Kırmızı Pazartesi* adlı eserinde edebiyat ve psikanalizin pek çok ortak paydada buluşabileceğini bizlere göstermektedir. Eser, büyüülü gerçekçilik akımının gerektirdiği hemen tüm özellikleri sergilemekte ve akımın Freud, Jung gibi isimlerin bilimsel görüşlerine verdiği değeri hissettirmektedir. Psikanalitik değerlendirme için çok sayıda veri içermekte, bu da değerlendirme sadece yazar, okur ya da sadece içerik veya biçimi içeren sınırlı bir alan değil, hepsini kapsayıcı geniş bir düzleme ulaşma imkânı sunmaktadır.

Kaynakça

- Alper, Y. (2008). *Psikodinamik Açından Cemal Süreya ve Şiiri- Annem Çok Küçükken Öldü*, İstanbul: Özgür Yayınları.
- Chasseguet-Smirgel, J. (1971). *Pour Une Psychanalyse De L'Art Et De La Créativité*, Paris: Petite Bibliothèque Payot.
- Diderot&D'Alembert (2005). *Ansiklopedi ya da Bilimler, Sanatlar ve Zanaatlar Açıklamalı Sözlüğü*, (çev. Hilav, Selahattin), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Dikmen, B. (2012). Değişen Dünyada Kültür, Sanat ve Bilim İlişkisi, *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, ss: 137-144.
- Eagleton, T. (2004). *Edebiyat Kuramı*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Freud, Sigmund (2010). *Düşlerin Yorumu I*, (çev. Kapkın, Emre), İstanbul: Payel Yayınları, 4. Basım.
- Freud, S. (2012). *Düşlerin Yorumu II*, (çev. Kapkın, Emre), İstanbul: Payel Yayınları, 5. Basım
- Freud, S. (2013). *Ben ve O*, (çev. Kasap, Oya), İstanbul: Telos Yayınevi.

- Fromm, E. (2005). *Kendini Savunan İnsan*, İzmir: İlya İzmir Yayınevi.
- Jung, C.G.(1982).*Bilinç ve Bilinçaltının İşlevi*, (çev. Büyükinal, Engin), Say Kitap Pazarlama: İstanbul.
- Le Bon, G. (2014). *Kitleler Psikolojisi*, (çev. İlhan, Hasan), Ankara: Alter Yay. Rek. Org.Tic. Ltd. Şti.
- Márquez, G. G. (2013). *Kırmızı Pazartesi-İşleneceğini Herkesin Bildiği Bir Cinayetın Öyküsü*, (çev. Kut, İnci), İstanbul: Can Sanat Yayınları Yapım, Dağıtım, Ticaret ve Sanayi Ltd.Şti, 37. Basım.
- Şenol, S. (2006). *Korkular Gelişimsel Anlamı ve Tedavisi*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları Ltd. Şti.
- Teker García, A. (2010). *Latin Amerika Edebiyatı'nda Büyülü Gerçekçilik*, Ankara: Ürün Yayınları.
- Yivli, O. (2013). *Hasan Ali Toptaş'ın Kayıp Hayaller Kitabı'nda Büyülü Gerçekçilik*, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/8 Summer 2013, ss. 1541-1549.
- Toyman, Y. Ö. (2006). Nazlı Eray'ın Roman Dünyasında Düşü ve Büyülü Gerçekçiliğin Kurgusu İle Fantastik Unsurlar, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnternet Kaynakçası:

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Petrus>, Erişim Tarihi: 17.02.2016 Saat: 15:30.

<http://www.ispartakulturturizm.gov.tr/TR,71232/st-paul-aziz-paulus.html>, Erişim Tarihi: 17.02.2016 Saat: 15:00.

<http://incil.info/kitap/Matta/21>, Erişim Tarihi: 03.03.2016 Saat: 14:00.